

Universitätsbibliothek Wuppertal

Epistolæ obscurorum virorum

cvm inlvstrantibvs adversariisqve scriptis

Textvs

Hutten, Ulrich von

Lipsiæ, 1864

28. Magister Bernhardus Gelff

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-976](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-976)

Ad perficiendum illud negocium, quia Theologi non permiserunt ei
ocium,

25 Donec huc veniret, et faceret quod ille iurista periret.

Ergo debetis eum honorare, et reverenter salutare,

5 Quando est vobis obuius: quia est valde disputativus,

Et quantum ad primas intentiones paucos habet similes.

¶ Ipsi dicunt quod non est recte compositum seu comportatum in pedi-
bus suis: Et ego dixi: Quid ego curo pedes? Ego tamen non sum poeta
seçularis, sed Theologicalis, et non curo nec habeo respectum ad ista pu-
10 erilia, sed tantum curo sententias: Quapropter, domine Ortvine, debetis
mihi omni modo respondere ad hoc dictamen, et debetis litteras ponere
in bancum. Etiam volo vobis nova scribere, quod quidam homines qui
vocantur Hispani, vadunt ad Lombardiam: et dicunt quod Imperator vult
expellere regem Franciæ, quod non esset bonum pro Magistro Nostro de
15 Hochstraten, quia ipse per regem Franciæ sollicitat negocium suum apud
Sanctissimum, et Christianissimum rex multum petit pro eo, propter ho-
norem universitatis Parrhiensis, quæ scandalizaretur ex hoc, si Speculum
Oculare non combureretur. Sed iam nihil magis scio. Valet in gaudio.
Datum Romæ.

20

28.

¶ Magister Bernhardus Gelff

unus ex minimis

Magistro Ortvino Gratio

Salutem.

25 Honorabilis seu præstans vir, quamvis non habeo notitiam vestri quoad
personam, tamen quoad famam novi vos Et iamdudum est quod intellexi
de Causa vestra quæ vocatur Causa fidei contra Iohannem Reuchlin, et habeo
mecum totum processum. Et disputo cottidie cum Curtisanis et Copistis
qui defendunt Iohannem Reuchlin. Et quando iste Cursor præsentium lator
30 dixit mihi quod vult ire ad Almaniam et per Coloniam habet facere iter,
dixi 'Tunc per deum sanctum ego volo contrahere notitiam cum Magistro
Ortvino et scribere ei unum dictamen'. Tunc ille dixit 'o per deum fa-
ciatis: ipse multum gaudebit. Et dixit mihi quando exivi Coloniam, „Di-
catis omnibus Theologis et magistris et Artistis et poetis qui sunt Romæ,

⁴ et] atq; 5. ¹¹ lras 4. litteras 5. ¹² M. N. 4. 5. ¹⁹ Rhome. 5.

²¹ M. 4. 5. ²³ M. 4. 5. Gra. 4. Gra. 5. ²⁵ Venerabilis 5. noticiã 5.

²⁷ e 4. q 5. Iohannem 5. ²⁸ cotidie 5. ²⁹ Ioan. reuchlin 2 5. ³⁰ michi 5.
ut et in sqq. ³¹ : dixi tunc 5. M. 4. Ma. 5. ³⁴ Rhome 5.

quod scribant mihi, quia libenter habeo quod docti viri et qui sunt bene qualificati, scribunt mihi dictaminas: et quando sic scribunt mihi, tunc ego colligo illas litteras, et postea facio unum librum ex illis, et facio eas imprimere". Respondi ei: „bene scio, quia vidi bene unum librum qui intitulatur Epistolę Obscurorum virorum, et multum delectat me quando lego, 5 quia est notabiliter bonus, habens in se de multis materiis hincinde". Ergo, Magister Ortvine, rogo Dominatio vestra velit me habere commendatum, quia sum mirabilis fautor vester, et amo vos incredibiliter. Etiam debetis me commendare Iohanni Pfefferkorn quondam Iudeo, sed nunc feliciter in Christo baptizato. Liber suus qui intitulatur 'Defensio Iohannis Pfeffer- 10 korn contra Famosas' est mihi portatus ex Almania, et legi eum per totum, et signavi notabilia et Continuationes in margine. Et multum teneo de tali libro. Sed debetis ei dicere quod est hic unus Officialis curię qui est singularissimus fautor Iohannis Reuchlin. Ipse collegit aliquos articulos ex tali libro Iohannis Pfefferkorn, et vult probare quod in talibus articulis 15 partim est heresis, partim Crimen lęse maiestatis. Et dicit quod vult quod fiat inquisitio contra Ioannem Pfefferkorn de heresi et Crimine lęse Maiestatis. Mitto vobis hic unam schedulam in qua scribuntur illi articuli, et consequenter contra ipsos Solutiones quas ego replicavi: quia disputavi cum illo Officiali et defendi Ioannem Pfefferkorn pro posse meo. Et sic valete 20 habens me pro noto et Amico vestro. Datum in Curia Romana.

¶ Articuli extracti de libro Iohannis Pfefferkorn
contra Reuchlin et quosdam Reuchlinistas
qui liber intitulatur

Defensio Iohannis Pfefferkorn contra Famosas. 25

Et sunt tales Articuli a Reuchlinistis excerpti
pro hereticis et habentibus in se Crimen lęse maiestatis
quod fovente deo non est nec fuit nec erit verum.

¶ Primus Articulus.

¶ Dicit Reuchlinista, quod Ioannes Pfefferkorn in libro suo qui in- 30
titulatur 'Defensio Ioannis Pfefferkorn contra famosas', in Epistola ad
Sanctissimum dominum Dominum Leonem .etc. Pontificem Maximum blas-
phemat et committit Crimen lęse maiestatis appellando Papam ministram
domini, quasi sit femina, sicut legimus quod semel una femina fuit papa:
Sic enim scripsit Aij. col. i.: 'Tuam itaque sanctitatem, velut domini 35

¹ Quia 4.5. ² Et 4. ³ Iñas 4.5. ⁴ respōdi 5. ⁵ M. 4.5. ⁶ Ioanni 5.
feliciter 5. ⁷ Io. 5. ⁸ hic] h' 4. omis. 5. ⁹ Ioannis 5. ¹⁰ Ioānis pfeff. 5.
¹¹ I. P. 4. Ioa. Pfe. 5. ¹² Q: 4. Quia 5. ¹³ I. P. 4. Io. Pfe. 5. ¹⁴ Ro. 4. Rho. 5.
¹⁵ Io. Pfeff. 4. Io. P. 5. ¹⁶ Io. Pfeff. 4. Io. P. 5. ¹⁷ I. P. 4. ¹⁸ I. P. 4.5. ¹⁹ I. P. 4.5. ²⁰ I. P. 4.5. ²¹ I. P. 4.5. ²² I. P. 4.5. ²³ I. P. 4.5. ²⁴ I. P. 4.5. ²⁵ I. P. 4.5. ²⁶ I. P. 4.5. ²⁷ I. P. 4.5. ²⁸ I. P. 4.5. ²⁹ I. P. 4.5. ³⁰ I. P. 4.5. ³¹ I. P. 4.5. ³² Sāctif. d. D. 4. Sctif. D. Leonē .x. 5. Pōti. Max. 4.
Pon. Max. 5. ³³ col. ij. 4.5.

nostri in terris locum tenens ac ministram'. Etiam habet in se heresim iste articulus: quia vult ibi Pfefferkorn innuere, licet non expresse, tamen implicite, quod tota ecclesia erraverit faciendo mulierem in papam: quia ille error est maximus. Sed qui ecclesiam dicit errare, de facto est hereticus: ergo.

¶ Respondeo quod Iohannes Pfefferkorn qui non est bonus grammaticus et non intelligit latinum, putavit quod Papa est generis feminini, sicut Musa: quia ut ipse audivit ab aliis „Nomina in a sunt generis feminini exceptis excipiendis”. unde Alexander:

10 Sit tibi nomen in a muliebre, sed excipe plura.

Unde patet quod Iohannes Pfefferkorn in presenti tractatu scribit sicut Theologus; sed theologi non curant grammaticam, quia non est de sua facultate.

¶ Secundus Articulus.

¶ Reuchlinistæ arguunt: Ioannes Pfefferkorn in multis locis sicut
15 A j. et K iij. quando vult iurare quod aliquid sit verum, dicit ‘mediusfidius’, quasi diceret ‘per meum deum fidium’. Nam mediusfidius interpretatur ‘meus deus fidius’: unde manifestum est, quod ipse Iohannes Pfefferkorn est idolatra et non habet Christum pro deo suo, sed Fidium qui fuit idolum apud veteres paganos.

20 ¶ Respondeo quod Pfefferkorn iuravit ibi ‘mediusfidius’ non respiciendo ad hunc terminum ‘fidius’, quod est forsitan proprium nomen alicuius Idoli: sed ipse utitur illo termino in quantum est Adverbium. Et sic ponit Donatus, qui est authenticus et legitur in scholis: et est dicere ‘mediusfidius’, id est ‘certe’ vel ‘seriose’. vel dic, ut prius, quod Iohannes Pfefferkorn
25 non curat grammaticam: vel dic, quod ‘mediusfidius’ idem est quod ‘per meam fidem’, et sic audivi ab uno Poeta.

Tertius Articulus.

*Dicit Reuchlinista: Quisquis dicit se sustentare Ecclesiam, est hereticus: Sed Iohannes Pfefferkorn dicit se sustentare Ecclesiam: Ergo
30 est hereticus. Maiorem probo, quia qui dicit se sustentare Ecclesiam, presumit quod tota ecclesia est in errore, et nisi ipse sustentaret eam, caderet et destrueretur. Etiam talis videtur esse Antipapa, id est volens esse papa contra illum papam quem elegit communis ecclesia. Quia sustentare ecclesiam est officium Pape: sed Pfefferkorn arrogat sibi hoc of-
35 ficiū: ergo est Antipapa et hereticus innuens papam errare et non esse*

² pfefferkorn 4. pfeff. 5. ⁶ Io. P. 4. Io. Pf. 5. ⁷ intellexit 5. ⁹ al'r 5.
¹¹ Io. P. 4. 5. ¹⁴ Io. Pfef. 4. Io. 5. ¹⁵ A j. col. 2. et B 4. col. 1. Item U ij. col. 2.
^{17, 18} I. pf. 4. Io. pfeff. 5. ¹⁸ cristū 4. ²⁰ pfe. 4. ²¹ nomē omis. 5. ²⁴ pfeffer-
korn 4. Io. pfeffer. 5. ²⁹ I. pfeff. 5. dicit] Defens. O ij. col. 2. ³² videret 5.
³² Papæ 5. ³⁴ pfefferkorn 4. Pfeffer. 5.

bonum Pastorem. Minor patet ex verbis Iohannis Pfefferkorn qui scribit in eodem libro 'se esse humile ecclesię membrum'. Sed humile membrum in corpore est pes, quia pedes stant humi, id est in terra; pedes autem sustentant corpus et amotis pedibus cadit corpus: Ergo Pfefferkorn præsumit quod Ecclesia stat in se, et ipse sustentat ecclesiam. 5

¶ Respondeo quod Pfefferkorn non sumit terminos sic stricte, et prout in sua prima impositione significant. Sed dicit se membrum, id est partem ecclesię, sicut omnis homo Christianus dicitur esse pars Ecclesię; vel etiam 'membrum' largo modo utendo terminis. Et sumitur ibi 'humilis' pro devoto et simplici: sicut etiam in Epistola ad Papam idem Iohannes 10 Pfefferkorn dicit: 'Quaquam minime dignus sum ut vel ad sacratissimos pedes tuos etc.' Ergo non debet intelligi quod Pfefferkorn loquitur contra Papam.

Quartus Articulus.

¶ Dicit Reuchlinista: Pfefferkorn tenet quod fides Christiana est 15 falsa, et hoc suismet verbis affirmat. Sic etiam scribit se dixisse ad Moguntinensem Episcopum in libro præfato D. J.: 'Si fides Christiana est vera, Reuchlin nullam perfidiam mihi facturum est'. Sed postea plus quam in ducentis locis et etiam in aliis suis libris prius scriptis vocat Iohannem Reuchlin perfidum: Ergo manifestissime dat intelligere quod non 20 credat fidem Christianam esse veram.

¶ Respondeo quod illa verba sunt limitanda. Quia quando dixit Pfefferkorn 'si fides Christiana est vera', subintelligendum est: 'et Reuchlin est verus Christianus': quia si Reuchlin fuisset verus Christianus, nunquam fecisset tantam perfidiam: vel dico et melius quod Iohannes Pfefferkorn 25 protunc ita sensit: quia omnes sumus homines et humanum est errare: sed tunc statim fuit ab Episcopo castigatus et patienter tulit illam Correctionem faciens penitentiam. Quia scribit quomodo episcopus dedit ei alapam quando dixit illa verba: et sic habuit illam correctionem pro peccato suo.

¶ Quintus Articulus.

¶ Dicit Reuchlinista: Pfefferkorn facit se maiorem Christo: quia in hoc libro sic dicit F. J. 'Sic me tradidit Reuchlin sicut Iudas Christum, et multo peius', quasi diceret: 'peius est quod Pfefferkorn traditus est quam quod Christus'; vel 'magis merito Christus est traditus quam Pfefferkorn'; vel 'Christus dignior fuit passione quam Pfefferkorn'. Sed 35

¹ pfeff. 4. Ioan. pfeff. 5. ² libro] Defens. pag. pænult. ³ . Pedes 4. Pedes 5. ⁴ Pfeffer. 5. ⁶ Pfeffer. 5. ⁸ e 4. e 5. ⁹ modo non habet 4. ^{10,11} Io. pfeffer. 5. dicit] Defens. pag. A i. col 2. ¹² sacratiff. 4. Sacratiff. 5. ¹⁷ D. J. 4.5. ^{19,20} Io. Reuch. 5. ²² Pfeffer. 5. ²³ sub intelligendū 5. ²⁵ Qd 4.5. Io. Ppfeffer. 5. ²⁶ Quia 4. . Quia 5. ²⁷ fuit] fecit 4. ³¹ pfeff. 5. ³² f. j. col. 1. Reuch. 5. ³³ Quasi 4. pfe. 5. ³⁵ . Vel 4. pfeffer. 5. ³⁵ . Vel 4. pfeffer. 5.

talía dicere ita aperte est hereticum, quod aliquis posset tangere cum digitis suis.

¶ Respondeo, quod quando Pfefferkorn ibi dicit, quod sit peius traditus quam Christus, vult intelligere, quod Reuchlin tradidit eum Cæsari; ⁵ sed Christus tantum fuit traditus scribis et sacerdotibus qui sunt minores quam Cæsar. Et sic videtur esse peius, id est terribilius, quod aliquis traditur Cæsari quam Sacerdotibus et scribis qui non habent ita magnam potestatem.

¶ Sextus Articulus.

¹⁰ ¶ Dicit Reuchlinista: Pfefferkorn committit iterum Crimen læsæ maiestatis, et hoc multipliciter. Dicit enim O j.: omnes amicos et fautores Iohannis Reuchlin, principes et alios doctos et indoctos peccare in hoc quod Iohanni Reuchlin favent: sed tales sunt in Germania bene x Principes et dominus Imperator met et multi Cardinales et Episcopi Romę, ¹⁵ et ipse sanctissimus dominus Papa Leo, qui nuper quando legít Epistolam Iohannis Reuchlin, multum laudavit talem virum Et dixit quod vult eum defendere contra omnes Fratres: et talia dixerunt etiam Reverendissimi Cardinales sancti Marci et sancti Georgii et sancti Chrisogoni et alii plures.

²⁰ ¶ Respondeo quod Pfefferkorn fecit hoc amore veritatis quę est maior quam Papa et Imperator et omnes Cardinales et Episcopi et Principes. Et ergo in protestatione sua finali, O iiij. sic excusat se: 'Meipsum duce veritate et sine alicuius offensione defendi. Nam Hieremię vaticinio Maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine: et melius est incidere in ²⁵ manus hominum quam in manus omnipotentis dei'. Et ergo putat quod melius est offendere Papam et Imperatorem quam veritatem, id est deum. Quia deus est veritas.

¶ Septimus Articulus.

Dicit Reuchlinista: Pfefferkorn in eodem libro uno eodemque loco ³⁰ *committit heresim et Crimen læsæ maiestatis. Quia dicit O j. columna ij. 'Non pugnatur hic gladio, non viribus, non hasta progreditur in campum (quod superbię Crimen est) cum rege miles etc.'. Ibi enim dicit quod bellare et ire in campum superbię crimen est: sed hoc faciunt Papa et Imperator, et semper fecerunt, et etiam multi qui sunt in Cathalogo* ³⁵ *sanctorum. Si ergo ire in campum esset Crimen superbię, tunc illi sancti et imperator modernus et etiam papa essent in peccato mortali,*

³ Pfeffer. 5. ⁴ Cæsari 5. et sic post, ubi æ habet 4. ¹⁰ pfeffer. 5. ¹² Iohannes 4. Io. Reuch. 5. ¹⁴ q 4. e 5. ¹⁵ sanct] f. 4. s. 5. f. Chrisogoni 4. ²⁰ pfeffer. 5. Amore 4. ²² O iiij. col. 2. i. e. pag. ult. ²³ defenfiõe 4. defensione sua 5. q 4. e 5. ²⁹ Pfeff: 5. ³⁰ lese 5. ³² etc. omis. 5. ³³ e 5.

et per consequens erraret Ecclesia quæ habet pro sanctis. Ergo Pfefferkorn directe est contra ius Canonicum et Civile, contra Imperatorem et Papam, contra Ecclesiam et Imperium.

¶ Respondeo quod hæc verba sunt limitanda, quorum talis erit intellectus quod bellantes cum armis et vadentes in campum committunt crimen superbiæ in quantum sine iusta causa aliis faciunt iniuriam. Sed quando Imperator et Papa gerunt bellum, tunc præsumitur quod faciunt pro defensione Ecclesiæ et Imperii: et sic Pfefferkorn non reprehendit eos.

¶ Octavus Articulus.

Dicit Reuchlinista: Pfefferkorn arguit Imperatorem quod mentitur, 10 quia sic scribit O ij. columna j. contra Reuchlin: 'Ego contra dico eum esse proditorem dei et hominum et Cæsareæ maiestatis perfidum consultorem'. In his verbis aperte tenet oppositum Imperatori et vocat eum mendacem. Quia dominus imperator in Epistola sua ad Papam, et etiam in multis mandatis et commissionibus hincinde vocat Iohannem Reuchlin 15 suum fidelem consiliarium et consultorem. Quomodo ergo posset maiorem blasphemiam facere, quam vocare eum mendacem? Unde irremissibiliter meruit penam læsæ Maiestatis.

¶ Respondeo quod iste textus distinguendus est, et punctandus ita ut post hoc verbum 'Maiestatis' ponantur duo puncta. Quia Reuchlin forte 20 est fidelis consultor imperatoris in suis rebus: sed non fuit fidelis Iohannis Pfefferkorn, ut ipse probat multis argumentis. Et ergo nemo debet putare quod Iohannes Pfefferkorn loquitur contra imperatorem: quia ipse est bonus imperialis, ut apparet in suis libris hincinde, teutonicis et latinis.

¶ Nonus Articulus.

25

Dicit Reuchlinista: Quod omnium maximum et grandissimum et terribilissimum et horribilissimum et diabolicissimum et infernalissimum est, Iohannes Pfefferkorn reprehendit Papam et Curiam, attribuendo eis Crimen falsi. Sic enim scribit I. iij. 'Ceterum omnia hæc, id est ipsius ex urbe Roma commissionem, minus iuste, immo iniustissime acquisitam, 30 hereticæ pravitatis Magister non curavit .etc.' Sed Papa dedit illam commissionem: ergo Papam vituperat Iohannes Pfefferkorn, quod non bene administrat iustitiam: quod est ita hereticum ut mereatur tres ignes.

¶ Respondeo: Pfefferkorn non dicit ibi quod Papa vel Curia Romana iniuste dedit illam commissionem: sed vult intelligere quod Reuchlin iniuste 35

¹ q 4. pfeffer. 5. ⁸ q 4. e 5. ¹⁰ Pfeffer. 5. ¹¹ j] pma 5. ¹² Cæsaree 5.
¹⁹ Ita 4. Ita 5. ^{21.22} Iohannes Pfef. 5. ²³ Io. Pfe. 4. pef. 5. ²⁴ teutonicis 4.5.
et latini. 5. ^{26.27} et terribilissimum omis. 5. ²⁸ Io. 4. I] l 4.5. § iij. col. 1.
³⁰ minus] nimis 4.5. ³² Io. pfe. 4. ³⁵ Reuchln 5.

acquisivit eam. Et ergo Iohannem Reuchlin appellat iniustum, et non Papam.

¶ Decimus Articulus.

Dicit Reuchlinista: Pfefferkorn iterum committit Crimen lese maiestatis, quia manifeste mentitur de Imperatore et Episcopo Coloniensi. Quia dicit quod quidam inquisitor hereticę pravitatis ex commissione Cæsareę Maiestatis cum appositione manus Episcopi Coloniensis combussit Speculum Oculare Colonię. Quod est falsissimum. Quia neque Cæsarea Maiestas commisit hoc, neque Episcopus unquam apposuit manum: quia si imperator commisisset hoc, non iam laboraret pro Reuchlin scribendo ad papam, quod debet sibi Consiliarium defensum habere contra invidos et captiosos Theologos. Ergo Pfefferkorn manifeste est falsarius, quia falsificat seu mentitur commissiones imperiales.

¶ Respondeo quod de Episcopo Coloniensi non curatur, quia est mortuus. Sed de Imperatore Iohannes Pfefferkorn loquitur intentionaliter, et implicite quantum ad primam imperatoris mentem. Quia primo quando Iohannes Pfefferkorn incepit istud laudabile negocium in Causa fidei, ut faceret comburere libros Iudeorum, tunc imperator fuit intentionatus, ut videbatur, quod vellet comburere omnes libros qui sunt contra fidem Christianam. Sed liber Iohannis Reuchlin est talis: Ergo imperatori videbatur quod vellet etiam eum committere ad comburendum. Igitur Pfefferkorn scribit quod imperator commisit, videlicet implicite, non explicitely vel expresse. Et ipse putat quod satis fuit quod imperator commisit ei semel de libris Iudeorum, sub quibus reprehenduntur etiam libri hereticales. Quia audiui ego, quod si imperator mansisset in illo laudabili proposito, tunc Theologi voverunt omnes liberarios per totam Almaniam visitare, et omnes malos libros comburere, præsertim libros istorum novorum Theologorum qui non habent fundamentum suum ex Doctore sancto, ex doctore subtili, et ex doctore Seraphico, et Alberto magno. Quod fuisset utique laudabile et valde proficuum: et credo quod adhuc erit: quod tribuat omnipotens qui regnat per omnia et super omnia et omni tempore. Amen.

¹ Io. 4. Iohannes 5. ⁴ Pfeffer. 5. ⁷ Cæs. 4. Cæsa. 5. ⁸ Cæs. Ma. 4. Cæsar. Maieſta. 5. ¹¹ infidos 5. ¹² Captiosos 4. Pfefferkorn 5. seu 4. vel 5. ¹⁵ Io. Pfe. 4. Io. Pfeffer. 5. intentionaliter: 5. ¹⁷ Io. Pfe. 4. Io. Pfeffer. 5. negotiū 5. ¹⁸ : Tunc 5. ¹⁹ cōburē 4. ²⁰ Io. 4. Ioannis 5. ²¹ vellēt 5. Pfeffer. 5. ²² explicitely vel omis. 5. ²⁴ repreh.] pro compreh. ²⁵ . Tunc 5. ³¹ am. 5.